

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Львів, 26 жовтня 1928.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

(Короткий огл.)

1988 — Прогнози — 1928 р. Це пророки
дорога свідомлення проці над Тобом
Громадянина. Подумай, чи Ти знаєш
свої зобов'язання хуторити Прогнози?

архивований у статті розвід українського церковного питання на останній сторінці і який того року був на українську мову перекладений.

На тему загальної освіти.

(З приводу одного листа.)

Недавно був у „Літні“ цікавий лист із Катеринополя, над яким варто глибоше придивитися. В тому листі висловлено дуже важку виправку для нашої культури. Обговорюючи висхідні наслідки Повітряного Союзу Кооперативів, автор листа приходить до висновку, що головною причиною неможливості нашої кооперації і її слабкого розвитку є відсутність загальної освіти. Сила листа не тільки в кооперативі, але й в культурі взагалі, бо безпросвітність маси не в силі творити і планувати культури в сучасному розумінні.

Та це не новина — про це писалося і говорилося у нас дуже багато; була і є робота в тому напрямі, щоб поширити в масах освіту; засновано вже давно й освітні товариства, виходять книжки й часописи. Однак не вважалося на всі ті змагання, рівень освіти нашої селянської маси ще дуже низький. Причина такого сумного стану та, що просвіта й наука лежать замикаючі в книжках і часописах і не знаходять шляху, а тим самим належного поширення між народами.

Автор зазначеного листа підходить ближче до справи поширення освіти в широкій масі і подає нові практичні проєкти. Схоплює на один з них, а саме на ті, що говорять про сільських лекторів, бо цей проєкт видається мені для нас особливо доцільним під нинішню пору.

Автор пропонує ширення освіти між селянами, членами кооперативів, при допомозі лекторів, яких має вишукувати управа сільської кооперації; ті лектори мали б читати в невеличких гуртах „Господарсько-Кооперативний Часопис“, у якому побіч кооперативних відомостей слід помішувати і коротенькі статті на всілякі бжучі теми.

Цей проєкт автора доцільний. Безперечно, що освіта праця того року дуже важлива і повинна бути доведення. А на мою думку згодом можна й поширити в тім напрямі, щоб лектори читали не тільки свій кооперативний часопис, але й інші статті, а то й цілі систематичні

випадки на господарській і загально-освітній темі, і то для більших гуртів селян. Однак в такому випадку була б потрібна широка організація таких читань і викладів, оскільки на повільній фізичній або й на психологічній території, про освіту й кооперацію. Згодом добре ушкоджені лектори могли б нам заступити до деякої міри народні університети, про які в нас не так давно обговорювалося і про які ми мріємо з тугою, а навіть могли б дати почин до їх заснування. Але не забуваймо думкою так далеко вперед.

Зокрема щодо кооперативної освіти, то врім видавання часописів та утримання відповідних курсів бажано було б, щоб кооперативні інструктори пошукали на місцях тих, що працюють у кооперативах та справляли на місці їх потреби і промахи. Для того цілі могли б повноваження делегувати шороку на якийсь час одного інструктора до поїздки по селах. Кооператори й сіл повинні ві свого боку, коли тільки треба, уділяти до повноважень кооператива по порядку і виконанню, бо переважна частина недовідомості і острат походять з невідання. Краще в самій почині зарадити ліквіду, як через провознання і недовідомості наражувати кооперативу на острату і занепад.

Наш народ спосібний і бажав всім силами добути собі освіту та краще життя. Треба тільки знайти спосіб, на йому і тім допомогти. І саме сільські лектори будуть у нас тими піонерами, що розвідають шляхи народної темноти, яка тягнеться на нас усіх та синімо наш похід до добробуту й волі.

І. Ц.

Добро „Пресвіти“ — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

Ріжні вісти.

ЕКСПОЗЕ МІН. ЧЕХОВИЧА.

Польський уряд, представляючи в парламенті бюджет, пропонує на 1929-30 рік зменшити палатом госп. положення в уряді. Речником уряду буде мін. сарбу Чехович. Бюджет лебати триватимуть довше ніж мін. року.

СПРАВА ЗАБЕЗПЕКИ ПОЛЬСЬКО-НІМ. КОРДОНУ.

Німецькі часописи повідомляють за

амстердамськими джерелами, що польський уряд з нагоди репараційних переговорів звернувся в потю до Франції, уряду. В поті польський уряд пропонує, щоб Франція, як держава, що прийняла в Люксембурзі гарантію за безпеку зах. кордонів Польщі, підтримала становище Польщі, яка нібито домагається, щоб Німеччина вложила наву в справі безпеки польсько-нім. кордону. Заява ця була би нібито умовиною передприняття евакуації Наврені. Пат довідуються з мін-ства закорд. справ, що вістка про цю потю неправдива.

ПРОЦЕС ЗА ШПІОНАЖУ В ТЕРНОПОЛІ

У вівторок відбулася перед тернопільським кримінальним судом розправа проти Зарицького і тов. за шпівонажу. Зарицького засудили на 2 роки тяжкої в'язниці, Самборчука на 1 рік в'язниці. В справі інших обвинувачених прокуратор передше задержав слідство.

НОВИЙ АМБАСАДОР СРСР У ПАРИЖІ.

Відкликання представника СРСР у Парижі Довгалевського постановлено оочливо. Його наступником буде Стомоников, член колегії нар. комісаріату закорд. справ. Якійсь час Стомоников був торг. представником СРСР у Берліні, офісний був нар. комісарем закорд. торгівлі.

СПЕНА В ЗАКОПАНИМ — НА ЛИТВІ ІЗДЯТЬ САНЬМИ.

Після сильного вітру настала в Закопанім велика спека, що доходила до 25 степ. Зі снігу не остало ні снігу. З Копаля надходить вістка, що в багатьох місцевостях Литви випали такі сніги, що відкрили поля і дороги. Передовсім у півн. Литві люди їдять саними.

НОВА БУД. КАТАСТРОФА.

В чеській Тешні завалилася одна стіна густинської церкви, яку саме будують. Під завалом загинули два робітники.

100 ПОЛІЦІВ АТАКУЮТЬ ГРАНАТНИХ БАНДИТІВ.

Бандити, що в понеділок у Кольоні вилася після бою з кордоном 400 поліцаям, відійшли в одній віль. Бандит отримав реп. пальбу на власній віль. Коли прийшло 100 поліцая і огляда сторожа, бандити дали стріляв. Його вдалося зловити раненого шойно, як у вільн.

ту, а який він скривався, випусти в нього гранат.

КОМУНІКАЦІЯ „ЦЕПЕЛИНОМ“ МІЖ ЄГИПТОМ І ІНДІЄЮ.

В Баєді основуються англі-індійське менше летунське товариство, яке створить постійну комунікацію „Цепелином“ між Європою й Єгиптом і Індією. Такий лет має тривати 8-10 год.

ЯПОНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ МАНДЖУРІ.

Японія в переговорах із китайським урядом заявила, що забере свої війська з провінції Шань-Тунг, коли Китай визнає права Японії до Манджурії.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8:57:30—8:57:75, канадський долар 8:51:30—8:51:75, чеська корона 0:26:25—0:26:30, австрійський шілінг 1:23:30—1:23:00, румунська лея 0:03:25—0:03:50, французький франк 0:34:30—0:34:75, швейцарський франк 1:71:30—1:71:80, фунт стерлінгів 4:40:00—4:40:00, радянський червонець 26:00—27:00.

Золото: 20 корон 36:00:00—36:00:00, 20 франків 34:40:00—34:70:00, 20 німецьких марок 42:40:00—42:75:00, 10 російських рублів 46:80:00—47:20:00.

Срібло: Австрійська корона 0:02:00—0:02:00, 5 австрійських корон 3:35:00—3:60:00, австрійський флорин 1:77:00—1:80:00, російський рубль 3:00:00—3:10:00, копійки за рубль 1:50:00—1:55:00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 46:00—47:00, пшениця селянська 41:25—44:25, жито галицьке 34:25—35:35, ячмінь галицький броварський 35:50—36:50, ячмінь на мизно 31:00—32:00, ячмінь північний 33:50—36:25, овес галицький 31:00—32:00, кукурудза румунська 44:00—44:50, барабана промислова 6:25—6:75, фасоль біла 90:00—115:00, фасоль козірова 60:00—65:00, фасоль жита 80:00—90:00, горох пів-Вікторія 57:50—67:50, горох північний 45:00—47:00, бобів 30:00—35:00, мінська пшениця в зерні 00:00, ячмінь 34:25—38:25, сіно солодке краєве прасоване 18:00—20:00, сіно прасоване 5:00—5:25, гречка 35:00—36:00, льон 70:00—70:00, дубів сніг 21:50—22:50, ріпак олійний 70:00—72:00, мука пшенична 5:00 при 80:00—81:00, мука жита 70 при 51:00—51:00, грисів кукурудзяний 67:00—70:00, мука кукурудзяна 49:00—51:00, отруби жита 24:00—24:50, отруби пшеничні 23:50—24:00, крупні гречані 70:75—72:75, пшениця 24:75—25:25, крупні ячмінні 49:25—51:75, пшениця 49:00—51:00, проса краєве 40:00—41:00, накухи ячмінні 49:00—50:00, конюшина краєва 220:00—250:00, жак синій 125:00—135:00, жак синій 105:00—110:00. Мішки жито виробу Стради Варта 1:65—1:72, мішки жита добрі 1:35—1:42.

І. СВЕНЦІЦЬКИЙ.

35 літ наукової праці.

З приводу ювілею проф. Кирила Студинського.

(Довіщення.)

В царині наукової праці заслуги проф. Студинського не менші, як і на полі адміністрації Науковим Товариством. Почав він й як молодий адепт українського фольклору розвідкою про „Ліринів“ 1894 р. Отся народознавча монографія остала по сьогодні одинокою, що найкраще свідчить про її історичну цінність. Цєю студією віддав він належну данину і романтичному настрою тодішнього українського народництва, а вже за рік нинішня свій справжній інтерес для тої діяльності давнього українського письменства, на якій бстав по нині одиноким авторитетом.

Як колишній богослов, Студинський-фільзоф зацікавився полемічним письменством XVI—XVII вв., себто тої переломової доби, коли то Західна Україна в цілях самооборони, для заховання свого українського обличчя й роду, мусіла рішиться на частину злуку з Римом, а з другого боку виступити проти цієї злуки. Це одно з найбільш трагічних місць в житті західно-української землі полєкуди і по сьогодні. Тим-то фільзоф-галичанин, як православний член уніатської церкви, міг дуже легко попасти в полемічний тон з православними обличчями й історіографами полемічного письменства, а з другого боку наразитися у надто релігійних ка-

токіях на звик у „схематичному дусі“. Не полав проф. Студинський у складу, але вимкнув і Харибду, як дослідник полемічного письменства, якому присвятив цілу низку обширних праць: „Пересторога“ 1895, „Хто був автором Антирепезіс 1900, Про Потія 1902 і 1914, „Пам'ятки полемічного письменства 1906, „Полемічне письменство 1601 року 1911, „Антиграфіс 1925.

Цими студіями намітив він усю велику екуппу справжньої публіцистики, що на переломі двох століть оживала широка верста української суспільності в її ваганні між Сходом і Заходом. Це вагання, замінив і живно по сьогодні, породило серед деякого, що не знає догких дій української публіцистики, яка мало-що не до Нестора сягне, докори за те, що, мовляв, професор університету займається такими нецікавими питаннями. Але це був може тільки хвилений настрій осуду, який певне пройшов, коли вони прозвучали, що тільки людина з темпераментом публіциста могла відчувати чар дієвого життя давніх діб, що бє твердим житником у алогічній, нелюбові і ярких образах полемістів.

Як професор, Студинський давав певно своїм слухачам добрий приклад вибору тем і методів їх оброблення статтями про новітніх письменників України: Шашкевича 1898, Металіського 1897, Котляревського в Артемовського 1901, основною промовою в Полтаві на відкритті пам'ятника Котляревському 1903, про Шевченка 1903, 1909, 1911 і 1925 та своїми лекціями, коли ми можемо назвати цілий ряд його колишніх учнів, що тривало зазначили

ли свою научну підготовку цілою низкою добрих студій. Назвемо тільки — Созанського, Єлюка, Тершаківця, Гординського, Андроховича, Возняка, що очевидно виявили в наукових інтересах свого професора, поки й самих себе не виявили.

А ці інтереси були в Студинського завсе живі, до певної міри на часі — зобов'язані. Студинський, свідомий українофіл і українець, який шов а дому батька ревного старорусина-русофіла, з яким була в нього певно не одна висока, і тонко-політична розмова про спірні питання галицької національної політики. Та сам професор входить у склад тоді дуже активної наслідниці т. н. пововорської партії Варшавського-Вахнянина і разом з Макошем стає справжнім стовпом новозаснованого „Руслана“. Вогонь страстей, що горіли в серцях „русских“ і українців, „жапанів“ і „воковурсників“, „націонал-демократів“ і „християнських суспільств“, сьогодні відчує тільки той, що сам колись в цьому полум'ї прайнявся. Отож проф. Студинський вгизається в пожовклі і порозкидані листки т. н. Погодинщини в Галичині і опрацює вразково, хоча іноді ледо за однобоко — кореспонденцію Зубрицького 1901 і 1918, просто каясично видає кореспонденцію Якова Головацького з прекрасною джерельною характеристикою доби 1835—1860 рр. (1905 і 1909), дає вникати інституванню Земляковського з епосом Ступницьким (1908), повертає ще раз до культурного життя Галичини 1835—1847 рр. (1909), а доби 1795—1857 у 1920, щоб завершити це 1916 рр. оглядом життя Львівської Духовної Семінарії за часів

Шашкевича 1829—1843 і в р. 1923 монографією про галицького сатирика і гумориста Павла Леонтовича.

І знов дехто найшов був привід до звиків на адресу усієї установи, себто Наукового Товариства імені Шевченка, за те, що видає такі нібито недотепні й неживі речі. Забули сердєги, що кожний річ оживає під подихом життя того, хто її спостерігає, до неї підходить і нею займається, та подихом мертвечини обдали добу галицько-українського відродження.

Але не на про стали ми з дійсними і миними противниками фільзофічної праці академіками Студинського. Він сам, його учні, послідовники і продовжники певно не раз будуть говорити з критиками й осудцями.

Але літописець цієї діяльності не був би точний без згадки про статті акад. Студинського про соціалістичні громади і їх судові процеси, згадані й в всеукраїнському трийдесятому випуску — Драгоманова, Франка і Павлика. І знов публіцистика, і знов живий шматок життя рідної Галичини в загально-українському зв'язку Вуковича, Угорської Руєн і Великої України — в ображених темпераментного абирача, переказчика й систематика.

Студинський-дослідник є завсегарним оповідачем, він навіть айршував. Але як дослідник він виявив постійно свій публіцистичний темперамент вибором тем, для яких не скоро найдеться йому рівний — а таким даром спостереження і передачі.

Львів, 23. жовтня 1924.

